

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduse nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldusega nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ (edaspidi *korraldus nr 169*) on riigipiiri seaduse alusel kehtestatud ajutised riigipiiri ületamist puudutavad piirangud.

Riigipiiri seaduse § 17 lõike 1 punkti 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus riigi julgeoleku huvides, avaliku korra tagamiseks, rahva tervist ohustada võiva olukorra ennetamiseks või lahendamiseks, samuti välisriigi palvel ajutiselt piirata riigipiiri ületamist või see peatada.

Korralduse eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. COVID-19 on suure nakatuvusega haigus, mis levib kiiresti ja ulatuslikult ning mille kulg võib olla raske või eluohtlik.

Riigipiiri ületamise piirangud on kehtestatud, sest COVID-19 haigust põhjustav koroonaviirus SARS-CoV-2 levib maailmas endiselt ja nakatumise määr on mitmes riigis endiselt kõrge. Et ennetada koroonaviiruse välisriigist Eestisse toomist ja vähendada viiruse Eesti-sisese leviku ohtu, on Vabariigi Valitsus riigipiiri seaduse alusel kehtestanud riigipiiri ületamise ajutised piirangud.

Euroopa Liidus on paljudest kolmandatest riikidest lähtuva mittehädavajaliku reisimise suhtes kehtestatud ajutine piirang. 11. juunil 2020. a esitas Euroopa Liidu Komisjon (edaspidi *komisjon*) ettepaneku, milles sätestab järkjärgulise lähenemisviisi reisipiirangute kaotamiseks liikmesriikide kokku lepitud Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide loetelu puhul, tuginedes järgmistele põhimõtetele ja objektiivsetele kriteeriumidele:

- 1) terviseolukord;
- 2) võimalus kohaldada reisi ajal tõkestamismeetmeid;
- 3) vastastikkuse kaalutlused.

Ettepaneku järel võttis nõukogu 30. juunil 2020. a vastu soovitus (EL) 2020/912 Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutiste piirangute järkjärgulise kaotamise kohta¹ (edaspidi *soovitus 2020/912*). 20. mail 2021. a võttis nõukogu vastu soovitus (EL) 2020/912 muudatused nõukogu soovitusena (EL) 2021/816² (edaspidi *soovitus 2021/816*), millega ajakohastati põhimõtteid, mis käsitlevad reisimist väljastpoolt Euroopa Liitu. Nõukogu soovitab nüüd liikmesriikidel leevendada mõningaid kehtivaid piiranguid kolmandatest riikidest saabuvatele isikutele. Nõukogu soovitus muudatused sisaldavad kolme aspekti:

- 1) soovitus 2020/912 lisasse 1 kuuluvate kolmandate riikide, kust on lubatud siseneda ELi mittehädavajaliku reisimise eesmärgil, epidemioloogilise olukorra hindamise kriteeriumide ajakohastamine: 14 päeva nakatumise piirmäär 100 000 inimese kohta tõstetakse 25-lt 75-le;

¹ Euroopa Liidu Nõukogu 30. juuni 2020 [soovitus \(EL\) 2020/912¹ Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutiste piirangute järkjärgulise kaotamise kohta](#).

² Nõukogu soovitus (EL) 2021/816, millega muudetakse soovitust [\(EL\) 2020/912](#) Euroopa Liitu mittehädavajaliku reisimise ajutise piiramise ja sellise piirangu võimaliku kaotamise kohta:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021H0816&from=en>

- 2) Euroopa Liitu saavad siseneda kõik kolmandatest riikidest saabujad juhul, kui nad on läbinud täieliku vaktsineerimiskuuri EMA või WHO heakskiidetud vaktsiiniga;
- 3) võimaldatakse nn hädapidurimehhanismi, mis lubab liikmesriikidel kehtestada kiireloomulised ajutised piirangud, kui epidemioloogiline olukord mõnes kolmandas riigis halveneb kiiresti ja seal on avastatud uusi viirustüvesid. Kui kolmanda riigi epidemioloogiline olukord halveneb kiiresti või selles tuvastatakse ECDC nimekirjas³ sisalduvate murettekitavate tüvede või huvipakkuvate tüvede ulatuslik levik, on võimalik reisipiirangud nimetatud riigi suhtes kiiresti ja ulatuslikult taas kehtestada.

Eesti Vabariigi valitsus kiitis 20. mai 2021. a istungil heaks seisukohad, mille kohaselt otsustati toetada nõukogu soovitus 2020/912 muudatusi, millega laiendatakse kolmandatest riikidest EL-i ja Schengeni alale mittehädavajaliku reisimise eesmärgil sisenemise võimalusi, ajakohastatakse kolmandatele riikidele kohaldatavaid epidemioloogilisi kriteeriumeid ja nähakse ette võimalus kohaldada erandeid vaktsineeritud isikutele.

Mittehädavajalikeks põhjusteks peetakse reisimise eesmärke, mis ei käi praegu kehtivate erandite alla, näiteks turism, sõprade või sugulaste külastamine, lühiajaline ärireis, kultuur ja sport.

Käesoleva korralduse muudatused on seotud Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muudatustega, mida menetletakse käesoleva korraldusega ühel ajal.

2. Korralduse sisu

Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi *põhiseadus*) § 28 lõige 1 sätestab igaühe õiguse tervise kaitsele. Praegusel juhul on põhiõiguse kaitsealas erinevad väärtused. Esiteks on kaitsealas inimeste õigus nende tervise kaitsele seeläbi, et riik teeb kõik võimaliku, et takistada viiruse levikut. Samuti on kaitsealas avalik huvi, et viiruse levik ja inimeste massiline haigestumine ning tervishoiusüsteemi ülekoormus ei suureneks. Olukorras, kus teiste inimestega kokkupuutel on suur oht viiruse levikuks, lasub riigil kohustus viia nakkusohu miinimumini, sealhulgas võib selle eesmärgi saavutamiseks sobival viisil piirata isikute kokkupuutumise võimalusi.

Põhiseadus näeb ette õigused ja vabadused, mille tagamine on samuti riigi kohustus. Põhiseaduses nimetatud õigusi ja vabadusi on riigil lubatud piirata, arvestades õiguse ja vabaduse olemust ning põhiseaduse enda tingimusi. Näiteks on põhiseaduse § 34 kohaselt igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda on seaduses sätestatud juhtudel ja korras lubatud piirata muu hulgas teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks on õigustatud kohaldada riigipiiri seaduse alusel piiranguid. Samuti on puutumuses käesoleva korraldusega põhiseaduse §-s 36 sätestatud põhimõtted, mille kohaselt ühtki Eesti kodanikku ei tohi Eestist välja saata ega takistada Eestisse asumast. Igal eestlasel on õigus asuda Eestisse.

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldusega nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ sätestatakse loetelu isikutest, kellel lubatakse riigipiiri ületamisel Eestisse siseneda. Käesoleva

---

³ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/variants-concern>

korraldusega muudetakse korraldust nr 169, lähtudes 20. mail 2021. a vastu võetud nõukogu soovitusel 2020/912 muudatustest, millega võimaldatakse Eestisse sisenemiseks ületada riigipiiri mittehädavajaliku reisimise eesmärgil nendel kolmandatest riikidest saabuvatel isikutel, kes saavad punktis 12² nimetatata kolmandast riigist ja kellel ei esine haigusnähte, kes on läbinud COVID-19 haiguse vastase vaktsineerimise kuuri ning vaktsineerimise kuuri lõpetamise päevast ei ole möödunud rohkem kui üks aasta.

Eesti aktsepteerib vaktsineeritust COVID-19 vaktsiinidega, mis on saanud müügiloa lähteriigis või mida vastav riik tunnustab, ning sama põhimõttega jätkatakse ka edaspidi. Muudatus tähendab, et mittehädavajaliku reisimise eesmärgil saavad Eestisse siseneda mitte vaid lisasse 1 kuuluvatest riikidest saabujad, vaid ka need COVID-19 vastu vaktsineeritud isikud, kes saavad muudest kolmandatest riikidest, kust seni oli lubatud saabuda vaid õppimise ja töötamise eesmärgil.

Kehtiv kord korralduse nr 169 raames, mis puudutab kolmandatest riikidest pärit isikute riigipiiri ületamist

Praegu on kehtiva korralduse nr 169 punkti 12² kohaselt lubatud kolmandast riigist saaval isikul riigipiiri ületada juhul, kui isikul ei esine haigusnähte ja ta saabub nõukogu soovitusel (EL) 2020/912 lisa 1 nimetatud riigist, mille andmed avaldab Välisministeerium oma veebilehel. Samuti peab isik olema nimetatud riigi õiguse kohaselt selle riigi elanik. Korralduse punkti 12³ kohaselt on lubatud punktis 12² nimetatata kolmandast riigist Eestisse siseneda vaid töötamise või Eestis registreeritud õppeasutuses õppimise eesmärgil. Punkt 12⁴ sätestab 2020/912 lisa 1 riikide suhtes vastastikkuse põhimõtte.

Korralduse 169 muudatused, mis puudutavad kolmandatest riikides pärit isikute riigipiiri ületamise lubamist

Korraldusse nr 169 lisatakse uued sätted 12⁶ ja 12⁷, et võimaldada Eestisse sisenemine mittehädavajaliku reisimise eesmärgil nendel kolmandast riigist saabuvatel isikutel, kellel ei esine haigusnähte, kes saavad punktis 12² nimetatata kolmandast riigist, on läbinud COVID-19 haiguse vastase vaktsineerimise kuuri, saavutanud viimase vaktsiinidoosi järel maksimaalse kaitse ning sellest ei ole möödunud rohkem kui üks aasta. See muudatus tähendab, et mittehädavajaliku reisimise eesmärgil saavad Eestisse eneseisolatsioonikohustusega siseneda mitte vaid nõukogu soovitusel lisasse 1 kuuluvatest riikidest saabujad, vaid ka need COVID-19 vastu vaktsineeritud isikud, kes saavad kõikidest teistest kolmandatest riikidest, kust seni oli lubatud saabuda vaid õppimise ja töötamise eesmärgil.

Korraldust täiendatakse punktiga 12⁶, mis sätestab, et riigipiiri on lubatud Eestisse sisenemise eesmärgil ületada isikul, kellel ei esine haigusnähte, kes saavad punktis 12² nimetatata kolmandast riigist, on läbinud COVID-19 haiguse vastase vaktsineerimise kuuri, saavutanud viimase vaktsiinidoosi järel maksimaalse kaitse ning sellest ei ole möödunud rohkem kui üks aasta.

Isikud saavad vaktsineeritust tõestada, esitades immuniseerimispassi, selle koopiat või vastava tõendi (sh ELi nõuetele vastav COVID-19 digitaalne vaktsineerimise tõend), millel kajastuvad muu hulgas ladina või slaavi tähestikus, eesti, vene või inglise keeles immuniseeritud isiku isikuandmed, näiteks haigus, mille vastu immuniseeriti, immuniseerimise kuupäev, immuunpreparaat, mida kasutati, teave, et vaktsineerimise kuur on lõpetatud, ja tõendi väljastaja andmed. Samuti võib tõendiks olla teise riigi andmebaasi väljatrükk, mis on

ametlikult kinnitatud. Inimesel on võimalik vaksineeritust tõendada ka immuniseerimispassiga, mille väljastamist saab paluda tervishoiuteenuse osutajalt paber kandjal. Kolmandate riikide kodanike puhul aktsepteeritakse vaksineeritust nende COVID-19 vaktsiinidega, mis on nende elukoha- või lähteriigis müügiloo saanud või mida vastav riik tunnustab.

Korraldust täiendatakse punktiga 12⁷, mis sätestab, et punktis 12⁶ nimetatud maksimaalse kaitse saabumise ajaks loetakse vastavalt tootja juhistele Pfizer/BioNTechi vaktsiini Comirnaty puhul 7 kalendripäeva pärast teist vaktsiinidoosi, AstraZeneca vaktsiini Vaxzevria puhul 15 kalendripäeva pärast teist vaktsiinidoosi, Moderna COVID-19 vaktsiini puhul 14 kalendripäeva pärast teist vaktsiinidoosi ja Jansseni COVID-19 vaktsiini puhul 14 kalendripäeva pärast ühte vaktsiinidoosi. Teiste punktis nimetatud COVID-19 vaktsiinide puhul tuleb lähtuda konkreetse tootja juhistest maksimaalse kaitse saabumise kohta. Läbipõdenute vaksineerimisel ühe doosiga lähtutakse maksimaalse kaitse saabumise puhul punktis sätestatud aegadest. Terviseamet on edastanud Politsei- ja Piirivalveametile andmed vaktsiinide võimaliku maksimaalse kaitse saavutamise tähtaegade kohta.

Põhjus, miks kolmandast riigist saabuvate vaksineeritud isikute riigipiiri ületamise õigus on piiratud ühe aastaga alates vaksineerimisest, seisneb tõsiasjas, et üks aasta on hinnanguliselt optimaalne aeg, mille jooksul peaksid käimasolevate uuringute toel laekuma olulised andmed immuunsuse kestuse ja revaksineerimise vajaduse kohta, sealhulgas uute tüvede vastu. Vaksineeritaks loetakse isik, kes on läbinud COVID-19 haiguse vastase vaksineerimise kuuri ning kellel ei ole alates viimase vaktsiinidoosi järgsest maksimaalse kaitse saabumisest möödunud rohkem kui üks aasta.

Nimetatud täiendused toovad niisiis kaasa selle, et mittehädavajaliku reisimise raames riiki sisenemise eesmärgil piiri ületamise sissesõidukeeld kaob viimase aasta jooksul viiruse vastase vaksineerimiskuuri läbinud isikutele kogu maailmast. Selle kategooria isikute jaoks taastub arvestades muudetud regulatsiooni piiriületusele rakendatud piirangute-eelne õiguslik olukord, milles Eestisse või Euroopa Liitu sisenemise eeltingimus on mõne välismaalaste seaduse § 43 lõike 1 sätestatud õigusliku aluse esinemine (enamikul juhtudel on selleks viisa olemasolu). Kuigi mittehädavajaliku reisimise piirangud ja nende tühistamine sõltuvad reisija elukohast, sõltub viisanõue jätkuvalt kodakondsusest. Kui isik elab riigis, kust on lubatud mittehädavajalikel põhjustel Euroopa Liitu siseneda, kuid ta on viisanõudega riigi kodanik, peab ta esitama viisataotluse oma elukohariigis selle Euroopa Liidu liikmesriigi konsulaadis, kuhu ta soovib reisida.

Välismaalaste seaduse § 43 lõikes 1 sätestatud seadusliku aluse esinemist ning enda kuulumist vaksineeritute kategooriasse peab Eesti Vabariiki või teise Euroopa Liidu liikmesriiki sisenemise eesmärgil piiri ületada sooviv isik ise tõendama. Seejuures on vajalik märkida, et COVID-19 haiguse vastase vaksineerimise läbimist ei pea Politsei- ja Piirivalveametile eelnevalt tõendama. See tähendab, et isikutel ei ole vaja enne riigipiiri ületamist Politsei- ja Piirivalveametit teavitada piiriületuse ajast ja erisuse kohaldamisest ega seda tõendada. Isik saab enda puhul esinevaid erisusi tõendada siis, kui ta saabub riigipiirile. Kuivõrd muudatus puudutab isikuid, kes on läbinud vaksineerimise kuuri, ei ole muudatuse jõustumisel COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 välisriigist Eestisse toomise risk suur.

Lisaks sätestas nõukogu soovitus 2020/912 punktiga 7a, mis annab liikmesriikidele võimaluse võtta koordineeritud kiireloomulisi ja ajaliselt piiratud meetmeid, et reageerida kiirelt

epidemioloogilise olukorra halvenemisele kolmandas riigis või piirkonnas (nn hädapidurimehhanism). Eraldi riigisisese õigusliku aluse sõnastamine, et nimetatud piiranguid uuesti kehtestada, pole tarvilik. Piirangud on võimalik uuesti kehtestada, lähtudes nõukogu soovitusel 2020/912 punktist 7a ning Vabariigi Valitsuse 20. mai 2021. a otsusest toetada komisjoni esitatud ettepanekuid nõukogu soovitusel 2020/912 muutmiseks.

Korraldus jõustub 21. juunil 2021.a.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Kui tegemist on sättega, mis käsitleb määratlemata arvu juhtumeid ja akti adressaadi õigusi selle teatavakstegemise ajal ei mõjuta, saab isik Riigikohtu halduskolleegiumi praktika järgi esitada kaebuse üldkorralduse tühistamiseks 30 päeva jooksul pärast mõju ilmumist (RKHKm 3-19-557, 05.09.2019, p 8). Seega on Riigikohus sedastanud isikule võimaluse vaidlustada vahetat mõju mitteomavat sätet ka mõju ilmumisel, kuid halduskohtumenetluse seadustikus sellekohane regulatsioon puudub.

Taimar Peterkop
Riigisekretär

17. juuni 2021. a